

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ ПРИМЕЊЕНИХ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ
Београд
Број 04-34/156-2
Датум 28. 11. 2019

ИЗВЕШТАЈ КОМИСИЈЕ ЗА ОЦЕНУ И ОДБРАНУ ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Веће докторских студија Факултета примењених уметности у Београду формирало је комисију за процену теме докторског уметничког пројекта кандидата ЗДРАВКА МИЋАНОВИЋА, студента докторског студијског програма Примењена уметност, одсек Примењена графика, модул Графика и књига, предмет Илустрација, под насловом

ПЛАКАТ ДОГАЂАЈ – од испразног стецишта до генератора смисла

На основу увида у поднети материјал, комисија у саставу:

мр Растко Ђирић, ред. проф. ФПУ, ментор
мр Оливера Стојадиновић, ред. проф. ФПУ у пензији
др Бранка Кузмановић, ред. проф. ФПУ
мр Душан Нешић, ред. проф. ФПУ
др Бранко Раковић, ред. проф. ФЛУ

закључила је да кандидат може да приступи одбрани свог докторског уметничког пројекта

БИОГРАФИЈА КАНДИДАТА

Дипломирао 1977, на Академији ликовних уметности у Сарајеву, сликарски одсек. Магистрирао 1998, на Факултету примењених уметности у Београду са темом »Позоришни плакат«. На Факултету примењених уметности изабран у звање ванредног професора 2011, а у звање редовног 2017. године. У пензији од 2018. Тренутно на докторским академским студијама на истом факултету.

Приредио 29 самосталних изложби (Београд, Сомбор, Нови Сад, Ријека, Суботица, Тузла, Љубљана и др.) од којих је 11 изложби плаката и графичког дизајна, девет изложби илустрација и стрипа и девет изложби цртежа и слика. Учествовао на великом броју групних изложби у земљи и иностранству (Варшава, Вићенца, Београд, Братислава и други). Добитник већег броја награда за плакат, графички дизајн и илустрацију. Члан жирија и комисија на многим конкурсима и културним манифестацијама. Организовао десетине изложби студентских радова у Београду и Србији.

Током последњих десет година 14 његових студената освојило је награде за своје школске радове. Аутор је важних текстова из области плаката, предавач и водитељ радионица из области плаката.

ДЕТАЉНА АНАЛИЗА ДОКТОРСКОГ УМЕТНИЧКОГ ПРОЈЕКТА

Предмет уметничког пројекта кандидата Здравка Мићановића је истраживање и анализа језика плаката; начина његове креације и функционисања, као и могућности промене посредничке, више него доминантне улоге плаката као (пре)носиоца одређеног садржаја (информације и поруке). Теоретски и практичан рад су усмерени с једне стране на језик визуелне компоненте плаката, а с друге стране на улогу текста, његовог информативно-садржајног дела, где се та промена највећим делом и очитује.

Намеравана промена, или темељни преображај, односе се на стварање *илакаџа-гоџаја*, што је синтагма коју је Мићановић сковао за ову прилику. Под речју *гоџаја* Мићановић мисли на прелаз из једног стања у неко друго стање које елементи језика узрокују, формирају и шире. Реч *прелаз* указује на то да се *гоџаја* посматра као процес, промена, пре свега структурално, на крају и као феномен који подразумева и активног ствараоца. Тиме истраживање обухвата и статус актера, реализатора плаката, или извршиоца, дословно речено учесника – оног који дејствује. У наведеним променама делатник еволуира од извођача, оног који представља, изводи, до градитеља, оног што нешто гради као стваралац, везан за материјалну стварност.

Циљ предложеног уметничког пројекта садржан је у осмишљавању и реализацији петнаест плаката који по фазама развијају и конкретизују идеју *илакаџа-гоџаја*.

Теоретски део рада обједињује сазнања из семиологије, лингвистике, естетике, поетике, реторике и наратологије усмерена ка плакату, његовим новим значењима, смислу и деловању.

У истраживачком процесу анализира се графичка дисциплина – плакат као особен медијски феномен јасно дефинисане структуре и функције са специфичним изражајним потенцијалом. Теоријски део рада као и основне поставке практичног рада полазе од кандидатових сазнања и искустава везаних за историју плаката и досадашње писане радове из ове области.

Практичан рад се развијао као процес, по фазама. Три фазе, колико их ово истраживање садржи, су концептуално другачије омеђене и различито обликовно „обојене“. Радови укључени у анализу били су реализовани за конкретне манифестације, међу којима доминирају позоришне представе, али су заступљени и плакати настајали као самостални пројекти.

У истраживачком процесу одређени примери и искуства из историје плаката су својим карактеристикама представљали ослонце у изоштравању термилошког одређења плаката као полазишта у раду на теми. Први пример, немачки објекатски плакат (*Sachplakat*) с почетка 20. века, потпуно у начину размишљања одваја плакат од ликовне уметности, полазећи од става да није довољно да је плакат обликован сликарски добро него и комуникацијски оправдано. Други значајан ослонац је садржан у поставци да ни један елеменат језика није важан сам по себи, својим садржајем, него тек по функцији коју обавља у датим односима. Тај став креће од руског формализма и структуралне лингвистике и као такав карактерише целокупну модерну уметност.

Фазе по којима је реализован практичан део рада биле су следеће:

Прва *сликовна* фаза је одређена техником израде; друга *знаковна* фаза је одређена начелима избора и односа елемената, а трећу фазу карактеришу материјал и сам процес израде. Сливовна и знаковна фаза претходе завршној фази која садржи у потпуности дефинисане

принципе плаката–догађаја. Први наведени поступак, органски по својој природи, односи се на конкретно решење: цртеж, који као такав, без готово икаквих измена, умножавањем и позиционирањем постаје плакат. Овде је примаран извођач иницијалног ликовног дела и то само на нивоу цртачке оперативности.

Структурално-знаковни поступак се проширује и на дигиталне медије и рад у различитим, за то предвиђеним, програмима. Монтажни поступак, истовремено и технички и креативан, увођењем нове колажне грађе сада постаје основ у настанку дела. Начело избора и начело односа су методе којима се дефинише и гради структура плаката.

Обе наведене фазе, илустративно-ликовна и структурално-знаковна карактерише и рад у две димензије на површини за то предвиђеног материјала или екрана.

Трећи начин рада, по природи процесуални, важећим за свој предмет подразумева целокупан физички и ментални простор доступан аутору. „Материјал“ за те плакате у овом случају се црпе из окружења. Пажња се усмерава на чин градње и његову драматургију без било каквих просторних и других ограничења. Плакат више није само умножен лист папира, са „увезеном“ информацијом-поруком. Укида се спољашњи извор информације. Наручилац са стране више не постоји. *Плакаџ-гођађај* постаје порука по себи, а истовремено и документ процесуалности целовитог стваралачког чина.

У погледу визуелне организације равноправно су били укључени различити поступци и технике, од класичних до дигиталних (цртеж, фотографија, одговарајући компјутерски програми) и методи организације, базирани пре свих на колажно-монтажном поступку.

ОЦЕНА ОСТВАРЕНИХ РЕЗУЛТАТА

Изведеним уметничким пројектом, као и писаним делом докторског рада, учинио се видљивим отклон, одступање од стандардног, конвенционалног плаката и његове улоге пасивног стетишта и (пре)носиоца информације и поруке. Предложени приступ је омогућио другачије организовање и шире поимање плаката. Примарно, кроз аргументацију и сазнавање, насупрот наметању, убеђивању и манипулацији, отвориле су се нове комуникацијске могућности. Надилажењем практичне и утилитарне улоге у први план дошла су медијска својстава плаката и његов значењски потенцијал далеко ширих, друштвено свакако оправданијих изазова. И на крају, успостављањем мисаоног додира плаката не са гледаоцем, конзументом него човеком, постали су извеснији услови његове културне мисије и активне друштвене улоге.

КРИТИЧКИ ОСВРТ РЕФЕРЕНАТА

Теоретски део рада, поред анализе одређених обликовних поступака битних за наведени рад, садржи прегледан и систематичан приступ значајним појавама у историји плаката од његовог настанка у облику каквим га и данас познајемо. Практични део рада, излагањем и анализом три поступка рада и реализацијом радова у којима се отелотворује промена, легитимише плакат друштвено и културно оправданом формом комуникације и идентификације.

Плакаџ-гођађај, поред задржаних комуникативних и естетских својстава, истовремено израста у паралелну чињеницу наспрам теме која га покреће, у „документ“ стваралачког чина, дело по себи.

Овај и овакав приступ плакату је на трагу Артоа, Шекнера, Гротовског... и њиховог деловања у театру. Реч је о намери да се сваким театарским (у овом случају плакатским) чином

утиче на промену природе појединца како би се тим путем мењала природа света. Плакат окренут тој намери отвара непрегледно изазовно стваралачко поље градећи и оправдавајући смисао самог тог чина.

ЗАКЉУЧАК КОМИСИЈЕ

Кандидат Здравко Мићановић је аутор са великим искуством у самосталном и тимском креативном раду, педагошком деловању и теоретском промишљању усмереном ка плакату као медију. Тема коју је одабрао, као и термини које је сковао да опише посебност истраживања у које се упустио, веома су примерени и логични имајући у виду његову досадашњу праксу и теоријске радове. Нарочито бисмо нагласили његов важан текст о Историји плаката, који је био централна и носећа тема факултетског часописа *Сиџум* бр. 6 из 2012.

Оригинални термин и појам *плакати–догађај* који су окосница Мићановићевог докторског пројекта, посматрају плакат на шири начин него досадашњи истраживачи и указују на његов концептуални аспект, бавећи се до сада невидљивим странама ове дисциплине графичког дизајна.

Здравко Мићановић не посматра плакат само као уметнички предмет или појаву, већ у свој фокус укључује и његов историјски, социјални, психолошки и филозофски аспект, као догађај у коме учествују многи неочекивани чиниоци који ће у овом раду бити препознати и осветљени. Многи Мићановићеви плакати поседују одређени апстрактни квалитет који се може уочити тек пажљивијом анализом, отварањем више нивоа значења и визуелних симболичких равни. Његово зрело и темељно истраживање пуно је креативних и теоретских изненађења.

Комисија са задовољством препоручује овај докторски пројекат за одбрану.

мр Растко Бирић, ред. проф. ФПУ, ментор

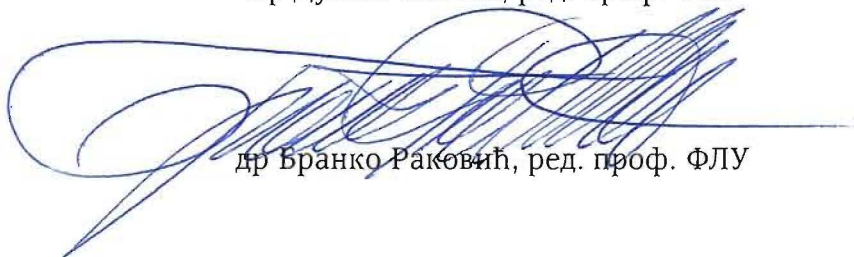

мр Оливера Стојадиновић, ред. проф. ФПУ у пензији

др Бранка Кузмановић, ред. проф. ФПУ

мр Душан Нешић, ред. проф. ФПУ

др Бранко Раковић, ред. проф. ФЛУ